

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
sediul Rîșcani

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
office Rîșcani

Chișinău, str. Kiev, 3 Republica Moldova
MD-2068, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Chisinau, Kiev 3, street, Republic of Moldova
MD-2068, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Dosar nr. 3-888/19

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII JUDECĂTORIA CHIȘINĂU SEDIUL RÎȘCANI		
ieșire Nr.	14737	
" 09 "	10	20 19

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, 28.

Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani), Vă expediază spre examinare sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, în vederea exercitării controlului constituționalității a sintagmei "începând cu 1 ianuarie 2012" prevăzută de art. 2264 din Codul fiscal, în temeiul art. 22 (neretroactivitatea legii) din Constituție, art. 23 (Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle) din Constituție și art. 54 (Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți) din Constituție, de către reprezentantul reclamantului Butnaru Svetlana, avocatul Paladii Andrian, în cadrul cauzei de contencios administrativ intentată la acțiunea înaintată de Butnaru Svetlana împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ.

Anexă:

1. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, pe 15 file;
2. Copia cererii de chemare în judecată și a actelor anexate, pe 10 file;
3. Copia încheierii nr. 3-888/19 din 09 octombrie 2019, pe 03 file;

Cu considerațiune,
Judecătorul Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani)

Gândrabur Marcel

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	1849	
" 14 "	10	20 19

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,

SESIZARE
PRIVIND EXCEȚIA
DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire: **PALADII** 2. Prenume: **Andrian**

3. Funcția **avocat**

4. Adresa: **mun. Chișinău, stradela doi Aerodromului 2 of.6**

5. Tel./fax **079701162**

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului

9. Tel.

10. Fax

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură

(A se vedea Partea a III-a a Notiței Explicative)

12.

Prin prezenta sesizare se invocă neconstituționalitatea sintagmei „**începând cu 1 ianuarie 2012**” prevăzută de **art. 226⁴ Cod fiscal**, în temeiul **art. 22** (Neretroactivitatea legii), din Constituție, **art. 23** (Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle), din Constituție și **art. 54** (Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți), din Constituție.

13.

În examinarea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, Judecător Gandrabur Marcel se află dosarul nr. 12-3-52574-03082018, ce are drept obiect contestarea actului administrativ, în cadrul cererii de concretizare a pretențiilor s-a invocat încălcarea termenului de prescripție pentru stabilirea obligației fiscale, iar de către pârât, la caz Serviciul Fiscal de Stat, în vederea neaplicării termenului de prescripție au fost invocate normele care se consideră a fi neconstituționale.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI,

A.Referitor la aplicabilitatea în cadrul procesului a normelor a căror neconstituționalitate se invocă;

În cadrul cererii de concretizare a pretențiilor s-a invocat încălcarea termenului de prescripție pentru stabilirea obligației fiscale, iar de către pârât, la caz Serviciul Fiscal de Stat, în vederea neaplicării termenului de prescripție au fost invocate normele care se consideră a fi neconstituționale.

B.Referitor la neconstituționalitatea normelor invocate;

CU REFERIRE LA PREVEDERILE ART. 22 DIN CONSTITUȚIE;

Ținem să menționăm că art. 226⁴ Cod fiscal se regăsește în capitolul ce introduce metodele indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice, metode ce nu au fost prevăzute de Codul fiscal până la acel moment.

În redacția actuală **art. 226⁴ a fost introdus prin Legea nr.281 din 07.12.2012, în vigoare din 27.12.2012**, iar prin formularea utilizată acesta **urmează să producă efecte începând cu 01.01.2012**, deci generând obligații fiscale și eventuale sancțiuni pentru o perioadă în care nu exista o astfel de obligație legală și deci nici sancțiune pentru neîndeplinirea acestei obligații.

În fapt instituirea unor reglementări legale care impune un anumit comportament precum și anumite sancțiuni pentru neîndeplinirea acelui comportament, urmează a fi considerată o lege defavorabilă și care înrăutățește situația destinatarului acelei norme.

O astfel de normă contravine prevederilor art. 22 din Constituție care, stabilește că nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.

CU REFERIRE LA PREVEDERILE ART. 23 DIN CONSTITUȚIE

Răspunderea fiscală este o formă a răspunderii juridice angajată ca urmare a încălcării unei dispoziții de drept fiscal, fapt ce dă naștere unui raport juridic de constrângere, născut ca efect al săvârșirii încălcării fiscale, raport ce are ca părți statul, pe de o parte, și persoana care săvârșește încălcarea, pe de altă parte. ¹

¹ **Articolul 231.** Noțiunea și temeiurile tragerii la răspundere pentru încălcare fiscală

(1) În sensul prezentului cod, tragera la răspundere pentru încălcare fiscală înseamnă aplicarea de către Serviciul Fiscal de Stat, în condițiile

Conținutul raportului juridic fiscal de constrângere este format din dreptul statului de a trage la răspundere persoana care a săvârșit încălcarea, prin aplicarea sancțiunii corespunzătoare, prevăzută de legea fiscală, și din obligația persoanei în cauză de a executa sancțiunea aplicată.²

Dreptul statului de a trage la răspundere fiscală persoanele care săvârșesc încălcări **se stinge**, dacă acesta nu este exercitat într-un anumit interval de timp.

Prescripția răspunderii fiscale are la bază ideea că, pentru a-și atinge scopul, acela al realizării ordinii de drept, răspunderea fiscală trebuie să intervină prompt, cât mai aproape de momentul săvârșirii încălcării, întrucât doar în acest fel poate fi realizată prevenția generală și cea specială și poate fi creat, pe de o parte, sentimentul de securitate a valorilor sociale ocrotite, iar, pe de altă parte, încrederea în autoritatea legii.³

Prescripția răspunderii fiscale constă în stingerea raportului juridic fiscal de conflict, născut prin săvârșirea unei încălcări, ca urmare a nerealizării lui într-un anumit termen prevăzut de lege.

Pornind tocmai de la rațiunea necesității tragerii la răspundere fiscală a făptuitorilor într-un termen cât mai scurt de la data săvârșirii faptelor, legiuitorul a înțeles să instituie termen - prevăzut în 264 alin. (1) Cod fiscal-, în care **neluarea unei măsuri punitive să aibă ca efect înlăturarea răspunderii fiscale prin intervenția prescripției**.

Prescripția răspunderii fiscale este, deci, o cauză extinctivă (de stingere) a răspunderii fiscale, o cauză **ce stinge raportul juridic fiscal de conflict, deoarece acesta nu a fost soluționat într-o perioadă de timp rezonabilă** și care determină imposibilitatea aplicării sau luării sancțiunilor de drept fiscal, cauză determinată și justificată de influența pe care trecerea timpului o exercită asupra necesității de a se recurge la constrângere fiscală.

Această cauză extinctivă înlătură răspunderea fiscală, făcând să înceteze dreptul organelor fiscale de a trage la răspundere fiscală și de a aplica o pedeapsă celui care a săvârșit o încălcare și, pe cale de consecință, stinge obligația făptuitorului de a răspunde fiscal; ea are deci caracterul unei renunțări la acțiunea, renunțare prestabilită de lege, dar supusă condiției trecerii unui anumit termen de la data săvârșirii încălcării.

Articolul 226² Cod fiscal (Termenul de prescripție pentru determinarea venitului impozabil estimat) stabilește că **termenul de prescripție pentru determinarea venitului impozabil estimat al persoanei fizice nu va depăși termenul stabilit la art.264.**

² **Articolul 235.** Scopul și forma sancțiunilor fiscale

(1) Sancțiunea fiscală este o măsură cu caracter punitiv și se aplică pentru a se preveni săvârșirea, de către delincvent sau de către alte persoane, a unor noi încălcări, pentru educarea lor în spiritul respectării legii.

³ **Articolul 239.** Scopul procedurii de examinare a cazului de încălcare fiscală

Scopul procedurii de examinare a cazului de încălcare fiscală constă în: clarificarea promptă, multilaterală, exhaustivă și obiectivă a circumstanțelor în care s-a produs, soluționarea lui în strictă conformitate cu legislația, asigurarea îndeplinirii deciziei, precum și stabilirea cauzelor și condițiilor care au contribuit la comiterea încălcării fiscale, prevenirea încălcărilor, educarea în spiritul respectării legilor și

Articolul 264 alin. (1) lit. a) Cod fiscal (Termenul de prescripție pentru determinarea obligațiilor fiscale) stabilește că (...), obligațiile fiscale pot fi determinate de către contribuabil și Serviciul Fiscal de Stat sau alte organe cu atribuții de administrare fiscală în următoarele termene: impozitele, taxele, majorările de întârziere – **în cel mult 4 ani de la ultima dată stabilită** pentru prezentarea dării de seamă fiscale respective sau pentru plata impozitului, taxei, majorării de întârziere (penalității), în cazul în care nu este prevăzută prezentarea unei dări de seamă fiscale;

Contrar normelor invocate supra

Articolul 226⁴ Cod fiscal (Obiectele estimării prin metode indirecte) stabilește că obiecte ale estimării prin metode indirecte sunt orice venituri obținute de subiecții estimării începând cu 1 ianuarie 2012.

Într-o astfel de interpretare, art. 226⁴ Cod fiscal este contrară principiului previzibilitate normei de drept.

Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite.

În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile.

Într-o **astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție**, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

Examinând art. 226⁴ Cod fiscal după standardele care privesc calitatea legii, îl considerăm integral neconform art.23 din Constituție.

Necesitatea examinării calității legii de către autoritățile publice ale Republicii Moldova a fost evidențiată și în jurisprudența CtEDO pe mai multe cauze (Busuic v. Moldova, Guțu v. Moldova). Astfel, în cauza Guțu v. Moldova, §66 (Guțu v. Moldova nr.20289/02, 7 iunie 2007): "...expresia "prevăzută de lege" nu presupune doar corespunderea cu legislația națională, dar, de asemenea, se referă la calitatea acelei legislații (a se vedea Half ord v. the United Kingdom, Reports 1997-III, p.1017, §49). ...**Legislația națională trebuie să indice cu o claritate rezonabilă scopul și modalitatea de exercitare a discreției relevante acordate autorităților publice, pentru a asigura persoanelor nivelul minim de protecție la care cetățenii au dreptul în virtutea principiului preeminenței dreptului într-o societate democratică** (a se vedea Domenichini v. Italy, Reports 1996-V, p.1800, §33)".

În fapt prevederile cuprinse la art. 226⁴ Cod fiscal, acordă organului fiscal dreptul de a efectua un control fiscal oricând pentru o perioada ce începe cu 1 ianuarie 2012 în lipsa unor temeuri clar definite, care ar putea fi considerate judicioase în fiecare caz individual.

Norma supusă controlului constituționalității plasează persoana într-o stare de incertitudine pentru un termen nedefinit și pentru circumstanțe care pot fi invocate aleatoriu.

Astfel, **efectul defavorabil al neîndeplinirii la timp** (timp de 4 ani) a obligațiilor de serviciu, de către organul fiscal **este pasat contribuabilului.**

În fapt **legiuitorul a acordat organului fiscal un termen de 4 ani** pentru constatarea oricărei încălcări a legislației fiscale de către contribuabil.

În cauza Stoianova și Nedelcu vs. România, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a menționat: **„carențele autorităților nu pot fi imputabile reclamantilor și nu trebuie să-i pună într-o situație defavorabilă”**

O astfel de formulare al art. 226⁴ Cod fiscal, **duc la imprescriptibilitatea** oricărei încălcări a legislației fiscale începând cu 1 ianuarie 2012, iar prevederile 226² coroborate cu cele ale art. 264 al aceleiași norme **devin inaplicabile**, cu același succes putând să fie abrogate întrucât sunt inaplicabile.

De principiu, **odată cu expirarea termenului de prescripție persoana urmează a dispune de certitudinea și convingerea că nu va mai fi supusă căror va controale.**

Comparativ cu răspunderea penală (cea mai gravă formă a răspunderii de drept public) termenul de prescripție maxim a răspunderii penale pentru infracțiunea prevăzută de art. 244¹ C.pen. (Evaziunea fiscală a persoanei fizice) este de doi ani.

Totodată trebuie menționat faptul că art. 60 (Prescripția răspunderii penale) C.pen., nu conține careva excepții de prelungire a termenului de prescripție.

CU REFERIRE LA PREVEDERILE ART. 54 DIN CONSTITUȚIE

Art. 54 din Constituție stabilește că în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului, de asemenea nu admite restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24 din Constituție.

La caz constatăm că prevederile art. 226⁴ Cod fiscal aduc atingere drepturilor proclamate în art. 22 și 23 din Constituție.

(A se vedea capitolul V al Notîței Explicative)

15. Declararea **sintagmei „începând cu 1 ianuarie 2012”** prevăzută de **art. 226⁴ Cod fiscal** ca fiind neconstituțională.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

(A se vedea capitolul VI din Notița Explicativă)

16.

17.

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

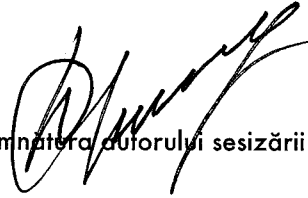
(A se vedea capitolul VIII al Notîței Explicative)

18.

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: mun. Chișinău.

Data: 11 iulie 2019.

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'D' followed by several loops and a long horizontal stroke.

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

ÎN CHEIERE

09 octombrie 2019

mun. Chișinău

Judecătorul Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani), Gandrabur Marcel, specializat în materia contenciosului administrativ,

examinând cererea reprezentantului reclamantului Butnaru Svetlana, avocatul Paladii Andrian cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate,

în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea înaintată de Butnaru Svetlana împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ,

a c o n s t a t a t:

Butnaru Svetlana a înaintat acțiune împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ.

Reprezentantul reclamantului Butnaru Svetlana, avocatul Paladii Andrian a înaintat cerere în temeiul căreia a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova în vederea exercitării controlului constituționalității a sintagmei ”începând cu 1 ianuarie 2012” prevăzută de art. 226⁴ din Codul fiscal, în temeiul art. 22 (neretroactivitatea legii) din Constituție, art. 23 (Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle) din Constituție și art. 54 (Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți) din Constituție.

Analizând argumentele ce vizează ridicarea excepției de neconstituționalitate și raportându-le, per ansamblu, la chestiunea abordată, judecătorul consideră necesar de a ridica excepția de neconstituționalitate cu sesizarea în acest sens a Curții Constituționale a Republicii Moldova din următoarele considerente.

În corespundere cu art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În acord cu art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Conform art. 230 din Codul administrativ, încheierile judecătorești care se motivează se emit în procedură scrisă. Dacă consideră necesar, instanța de judecată citează participanții la proces.

În conformitate cu art. 12¹ din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Judecătorul reține că titularul acțiunii pretinde neconstituționalitatea sintagmei ”începând cu 1 ianuarie 2012” prevăzută de art. 226⁴ din Codul fiscal, în temeiul art. 22 (neretroactivitatea legii) din Constituție, art. 23 (Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle) din Constituție și art. 54 (Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți) din Constituție.

La fel, judecătorul atestă că cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate enunțată, întrunește exigențele legale și urmează a fi admisă or, obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, excepția este ridicată de către subiectul abilitat de lege cu acest drept, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărâre

anterioară a Curții Constituționale a Republicii Moldova având ca obiect prevederile contestate.

În lumina celor menționate supra și în conformitate cu art. 2, 195, 230 din Codul administrativ, art. 12¹, 269-270 din Codul de procedură civilă, judecătorul

d i s p u n e:

Se admite cererea înaintată de reprezentantul reclamantului Butnaru Svetlana, avocatul Paladii Andrian cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea înaintată de Butnaru Svetlana împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu privire la realizarea controlului constituționalității a sintagmei ”începând cu 1 ianuarie 2012” prevăzută de art. 226⁴ din Codul fiscal, în temeiul art. 22 (neretroactivitatea legii) din Constituție, art. 23 (Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle) din Constituție și art. 54 (Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți) din Constituție

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova prezenta încheiere, sesizarea reprezentantului reclamantului Butnaru Svetlana, avocatul Paladii Andrian, copia acțiunii de contencios administrativ și copia cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Încheierea nu este susceptibilă de atac.

Judecătorul

Gandrabur Marcel

Copia corespunde originalului, judecătorul

 Gandrabur Marcel